

Missie Mali gaat twee jaar duren

Kwartiermakers vertrekken al voor Kerst

Van onze redactie politiek

Voor Kerst vertrekken de verken- ners, begin volgend jaar moet de Ne- derlandse missie naar Mali op sterkte zijn en het is nu de bedoeling van het kabinet dat de militairen over twee jaar weer terug zijn. Halverwe- ge 2015 wordt bekeken of Nederland zich kan terugtrekken; de missie wordt zo ingericht dat een ander land die makkelijk kan overnemen.

De 378 militairen en agenten be- ginnen aan een operatie waarvan de risico's nu volgens het kabinet be- perkt zijn. "Het dreigingsniveau is matig, maar dat wil niet zeggen dat dat niet kan veranderen", zei minis- ter van defensie Hennis-Plasschaert (VVD) gisteren na de ministerraad. Daar had het kabinet besloten tot deelname aan de VN-missie in het straatarme West-Afrikaanse land, dat de gevolgen nog ondervindt van een opstand door islamitische extremis- ten. Er dreigt geen groot gewapend conflict, aldus de minister, maar het land is wel een broeinest van terro- ristische activiteiten.

Nederland heeft er volgens het ka- binet zelf belang bij dat terrorisme en de criminaliteit de kop ingedrukt worden. Het land ligt maar op vijf uur vliegen van Amsterdam, en de Middellandse Zee is nog veel dicht

bij. "Aan de zuidgrens van Europa mag het terrorisme zich niet verder verspreiden", verdedigde premier Rutte de bijdrage aan de missie, die ook is bedoeld om de bevolking te helpen en de internationale rechts- orde te versterken.

Het kabinet hoeft officieel geen toestemming te vragen voor zo'n missie, maar moet de Kamer wel in- formeren. Dat heeft ze gisteren ge- daan. Zonder steun zal het kabinet echter niet snel militairen op pad sturen. Een definitief standpunt heb- ben de fracties nog niet. De coalitie is welwillend. De PvdA vindt het een goede zaak dat Nederland zich be- reid toont om internationaal verant- woordelijkheid op zich te nemen. De VVD gaat het besluit 'serieus bekij- ken', meldt woordvoerder Ten Broe- ke. Bij de oppositie leven nog veel vragen, bijvoorbeeld over de risico's en of Nederland dit wel aankan, zo- als het kabinet zegt.

De Algemene Federatie van Militair en Burger Personeel (AFMP) spreekt van een politiek goede keuze. Zo'n soort missie is immers een belangrij- ke taak van Defensie, stellen zij.

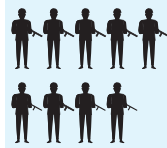
De bond van defensiepersoneel ACOM vindt dat er duidelijke afspra- ken moeten worden gemaakt over de geneeskundige hulp wanneer mi- litairen gewond raken.

Nederlandse bijdrage aan de VN-missie in Mali

Naar Gao

90

militairen van de speciale eenheden

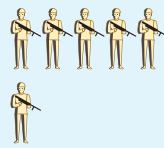
4

Apache gevechts- helikopters

60

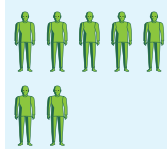
militairen ter ondersteuning bij Apaches

Naar Bamako en Gao

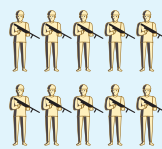
70

analisten en inlichtingen- personeel

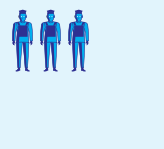
128

militairen ter onder- steuning

30

functionarissen voor de politie- component

© TROUW SS | BRON: RIJKSOVERHEID

Duitsland erkent baby desnoods ook zonder sekse

Geen haastig besluit bij onduidelijk geslacht

Lisette van de Burgwal

In Duitsland mogen baby's worden geregistreerd zonder dat hun ge- slacht daarbij geregistreerd is. Ouders van baby's van wie bij de ge- boorte onduidelijk is of het een meis- je of een jongen is, hoeven hierdoor sinds gisteren geen overhaaste beslis- singen te nemen over het geslacht van een kind dat hier zelf nog niets over kan zeggen. Nergens anders in Europa is dit mogelijk - wel in Aus- tralië en Nieuw-Zeeland.

Een op de tweeduizend baby's wordt geboren met een geslachtsor- gaan dat niet vrouwelijk of manne- lijk is. Interseksualiteit, zoals dit ge- noemd wordt, is niet hetzelfde als genderdysforie of transseksualiteit, waarbij iemand in een vrouwen- of mannenlichaam geboren is, maar zich hier niet in thuis voelt.

Vroeger kwam het vaak voor dat in- terseksuele baby's werden geope- reerd om voorgoed als vrouw of man door het leven te gaan. Een Duitse vrouw die in de jaren zeventig als ba- by van interseksueel tot meisje werd geopereerd, zegt hierover tegen Duit- se media: "Ik ben geen man of vrouw. Ik blijf de lappendeken die dokters van me hebben gemaakt, vol littekens."

Wetenschapsjournalist Asha ten Broeke noemt de regeling in Duits- land goed nieuws. "Bij deze aandoe-

ning kun je van tevoren vaak niet zien of het kind later een meisje of een jongen wil zijn. Als een interseksueel kind zonder geslacht geregis- treerd kan worden, geeft dit het sig- naal dat het normaal is. Zo hebben de ouders en het kind de tijd om rus- tig uit te zoeken welk geslacht bij het kind past."

Wat Ten Broeke betreft, mag het ge- slacht helemaal van het paspoort worden gehaald. "Nu ook het homo- huwelijk is toegestaan, doet het er niet meer toe of er in je paspoort staat of je vrouw of man bent."

Een homohuwelijk is in Duitsland niet wettelijk toegestaan. Wel kun- nen homoseksuelen voor geregis- treerd partnerschap kiezen. Wat dit voor mensen die zonder geslacht ge- registreerd staan betekent, is nog niet bekend.

Vroeger werden interseksuele baby's vaak geopereerd om voorgoed als man of vrouw door het leven te gaan

Gefeliciteerd! U bent de papa en mama van een gezonde ...eh...

Wybo Algra REDACTIE WETENSCHAP

XX of XY: op de middelbare school klonk het allemaal nog zo over- zichtelijk. Genetici weten beter. Jongetje of meisje, soms geven zelfs de genen geen duidelijk ant- woord.

Een paar keer per jaar ziet hoog- leraar klinische genetica Conny van Ravenswaaij van het Universi- tair Medisch Centrum in Gronin- gen kinderen bij wie het geslacht echt heel lastig vast te stellen is. Daar kijkt dan een heel team naar: een geneticus, een uroloog, een endocrinoloog. Alle academi- sche ziekenhuizen hebben zo'n team. "Ga er maar van uit dat in Nederland enkele tientallen kin- deren per jaar worden geboren bij wie het geslacht onduidelijk is."

Zo'n kind kan een vergrote clito- ris hebben, of een onderontwik- kelde plasser. "Wij kijken dan naar de chromosomen, naar de hormonen die ze maken, of ze wel of geen baarmoeder hebben. En dan nog is het soms gewoon niet duidelijk."

Jongetje of meisje: een enkel gen op het 'mannelijke' Y-chromo- soom bepaalt vroeg in de embryo- nale ontwikkeling welke kant het opgaat. Zonder dit SRY-gen wor- den er eierstokken ontwikkeld, met het gen zaadballetjes. Die bal- letjes gaan op hun beurt testoste- ron maken, en een stofje dat er- voor zorgt dat er geen baarmoeder wordt aangelegd. Het SRY-gen staat dus als het ware aan de basis van een reeks kettingreacties die

het geslacht bepalen.

En daarin kan van alles misgaan. "Stel dat de genen wel opdracht geven om balletjes en mannelijke hormonen te maken, maar het li- chaam is daar ongevoelig voor omdat de receptoren voor die hor- monen ontbreken, dan wordt het toch echt een meisje", geeft Van Ravenswaaij als voorbeeld. Ook kan het SRY-gen 'overspringen' naar een X-chromosoom. Dan

krijg je XX-mannen: wel een SRY- gen, geen Y-chromosoom, uiterlijk een man, maar onvruchtbaar.

Zo ingewikkeld kan het zijn, en niet alleen bij pasgeborenen. Hid- de Haisma, hoogleraar genterapie in Groningen en lid van de in- ternationale dopingautoriteit Wa- da, bekijkt de geslachtskwes- tie vanaf een heel andere kant: die van de internationale topsport. "Daar is diverse malen de kwestie aan de orde geweest of mensen ge- zien hun genenpatroon mee moesten doen met de mannen of met de vrouwen. Uitgangspunt bij twijfel is tegenwoordig het testos- terongehalte."

De veelbesproken hardlooperster Foekje Dillema is wel het school- voorbeeld van onduidelijke genen, memoreert Haisma: een waar mo- zaïek van XX en XY. "En waar- schijnlijk dus voor een vrouw een heel hoog testosterongehalte", vermoedt Haisma.

"Vroeger zeiden we bij twijfel: wat kunnen we er met behulp van de chirurg het makkelijkst van maken", zegt Van Ravenswaaij. "Daar zijn we tegenwoordig veel voorzichtiger mee. Want we kun- nen van alles onderzoeken bij pas- geborenen, maar we kunnen het niet aan het kind zelf vragen."

Deze kinderen krijgen begelei- ding van een kinderpsychiater, legt ze uit. Die let bijvoorbeeld op gedrag tijdens het spel: dat kan een aanwijzing geven. "We stre- ven er in elk geval naar uitsluitel te geven voor het kind naar school gaat. Maar we maken ook mee dat kinderen rond hun puberteit toch anders beslissen."